תמט דִּין חָמֵץ שֶׁנִּמְצָא בַּחֲנוּת יִשְׂרָאֵל וְהַפּוֹעֲלִים אֵינָם יְהוּדִים אוֹ בְּהֶפֶךְ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א א חֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמְלַאי (א) (פָּרוּשׁ, הַסְּחוֹרָה וּכְלֵי הַחֲנוּת) שֶׁל יִשְׂרָאֵל, (ב) וּפוֹעֲלִים הַנִּכְנָסִים לְשָׁם אֵינָם יְהוּדִים, חָמֵץ שֶׁנִּמְצָא שָׁם אַחַר הַפֶּסַח (ג) אָסוּר בַּהֲנָאָה. חֲנוּת שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי וּמְלַאי שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי, וּפוֹעֲלִים הַנִּכְנָסִים לְשָׁם יִשְׂרָאֵל, חָמֵץ שֶׁנִּמְצָא שָׁם (ד) מֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה. כָּךְ הִיא גִּרְסַת רַשׁ"י (גמ': ד"ה מאכור) וְרַבֵּנוּ הַאי, אֲבָל רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם ד"ה מ"ר) (ה) גּוֹרֵס (ג) בְּהֶפֶךְ:

א פְּרִישָׁא פְּסָחִים ל"א (ע"ב).

א טוּר בְּשֵׁם רַשׁ"י (בתשובה סי' קח) וּכְשֶׁאָר פּוֹסְקִים, מַהָא דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי עֲבוֹדָה זָרָה ס"ב (ע"ב).

תנ דִּין יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֻׁתָּפוּת. וּבוֹ ז' סְעִיפִים:

א א יִשְׂרָאֵל (פ) שֶׁלָּוָה כֶּסֶף מַחֲבֵרוֹ (א) קֹדֶם הַפֶּסַח, צָרִיךְ לְפָרְעוֹ אַחַר הַפֶּסַח, וְיֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם גָּזֵל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כָּל יְמוֹת הַפֶּסַח, וְשׁוּב חוֹזֵר וְלוֹקֵחַ אוֹתָם מֵאֵינוֹ יְהוּדִי, מִשּׁוּם דְּמוּכְחָא מִלְּתָא דַּהֲעָרָמָה טְפֵי, וְלֹא גָּמַר וּמָקָנֶה, עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה רְאִיתִי (בתשובה מאהבה סי' רנח) בְּשֵׁם הַגְּאוֹן בַּעַל נוֹדַע בִּיהוּדָה ז"ל שֶׁכָּתַב שֶׁהָאֲרֶנְדָּרִיק שֶׁשּׁוֹרְפִים תְּבוּאָה וּמִפְטַמִּים בְּהֶמוֹת מִפִּסְלֵת [הַשְּׁעוֹרִים], יַשְׁכִּיר זְכוּתוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי, וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁירְצֶה וְאֵין לְהִישָּׂרֵאל עֶסֶק בָּזֶה כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, וְהַיְּיוֹרוֹת וְהַכֵּלִים שֶׁהֵם שֶׁל הִישָּׂרֵאל מִפֶּשׁ וְכֵן הַתְּבוּאָה וְהַבְּהֵמוֹת יִמְכֹּר לְחַלּוֹטִין, וּלְאַחַר הַפֶּסַח יִכּוֹל לַחֲזֹר וְלִקְנוֹתָן מִמֶּנּוּ כוּ'. וְנִרְאֶה שֶׁשָּׁם לֹא הָיָה מִנְהָג מְקֻדָּם לְאִסּוּר, אֲבָל אִם נָהֲגוּ מִקֶּדֶם לְאִסּוּר פְּשִׁיטָא שְׁמוּדָה הַגְּאוֹן ז"ל שֶׁאֵין לְהַתִּיר, וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת צְבִי סִימָן כ', וְשָׁם מִבֹּאר דְּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג לְהַתִּיר אִסּוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם (או"ח סִימָן ל"ג שֶׁכָּתְבְתִּי לְיַשֵּׁב מַה שֶּׁהִקְשׁוּ עַל מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי (בכור שור שם) בְּהָא דְּגִטִּין ס"ה (ע"א) מֵעֲרִימִין עַל מַעֲשַׂר שֵׁנִי, דְּהָתָם בְּדְרַבָּנָן הוּא, וְהִקְשׁוּ עָלָיו מִדְּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם (מע"ש פ"ה ה"ח), וְיִשַּׁבְתִּי בְּטוּב טַעַם, עַיֵּן שָׁם. וְגַם יְהוֹדֵי מוֹרִי וְרַבִּי הַגְּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי סָעָדְיָה זְקֵנוֹ בַּעַל תְּבוּאוֹת שׁוֹר בְּתְשׁוּבָה כָּתַב יָד וְהִסְכִּים לָאֱסֹר וְלִמְכֹּר הַבְּהֵמוֹת קֹדֶם הַפֶּסַח לְהָאֱכִילָם חָמֵץ בְּפֶסַח, וְכֵן לִמְכֹּר הַחִטִּין הוֹרָ"י עִם הַבְּהֵמוֹת לְאֵינוֹ יְהוּדִי. וּבְשׁוּ"ת פְּרִי תְּבוּאָה סִימָן ח' כָּתַב גַּם כֵּן לְאִסּוּר, וַאֲפִלּוּ הֶחְלֵט שֶׁיַּחֲלֹט הָאֵינוֹ יְהוּדִי בִּימֵי הַפֶּסַח אֵין הַתֵּר שֶׁנֹּאמַר שֶׁמָּה שֶׁהוּא מַאֲכִיל חָמֵץ אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ עָבֵיד. וְעַיֵּן בְּמִקּוֹר חַיִּים (ח"י ס"ק טז) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שְׁבָּרְךָ מְכִירַת חָמֵץ יֵשׁ לָאֱסֹר, אֲבָל אוֹתָן שֶׁשּׁוֹכְרִים רֶפֶת כו' עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב דּוֹדִי מוֹרִי וְרַבִּי הַגְּאוֹן ז"ל בִּתְשׁוּבָה כָּתַב יָד (שו"ת הרא"ם סי' יב), שֶׁבְּהֶמָה הָאוֹכֶלֶת חָמֵץ בְּפֶסַח, מֻתָּר לְשַׁחְטָהּ בִּימֵי הַפֶּסַח, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְזַהֵר אִם הָאֲכִילוּהָ שְׁעוֹרִים חֲמוּצִים וְכֵיוֹצֵא בּוֹ, יֵשׁ לְהַשְׁלִיךְ הַפִּסְלַת שֶׁבְּפִיהָ מִיָּד לְאַחַר פְּתִיחַת הַבֶּטֶן לִמְקוֹם הֶפְקֵר, שְׁאוּלַי יֵשׁ שָׁם עֲדַיִן שְׁעוֹרִים חֲמוּצִים בְּצִינָּם, וְאֵין לִסְמֹךְ וְלוֹמַר

בְּאֵר הֵיטֵב

א (פ) אָסוּר. וְאִם נִמְצָא חָמֵץ בַּדֶּרֶךְ מִיָּד אַחַר פֶּסַח, וְלֹא יָדְעִינַן אִם הוּא שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי אוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אָסוּר בַּהֲנָאָה. בַּ"ח (ס"א ע"י"ש) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"ב), עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן סִימָן תמ"ו סָעִיף ד'. וְהַחוֹק יַעֲקֹב (סק"א) חוֹלֵק וְהָעֲלָה, אִם רֹב יִשְׂרָאֵל אָסוּר, וְאִם מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה וְכָל שֶׁכֵּן בְּרֹב אֵינָם יְהוּדִים, מֻתָּר אַף בַּאֲכִילָה לְמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר מִפִּגּוּל, וְכֵן כָּל פָּקֵק חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח מֻתָּר אַף בַּאֲכִילָה, עַיֵּן שָׁם: (ב) בְּהֶפֶךְ. וְכָתַב הַט"ז (סק"א) דְּכֵן גִּוְנָא אִזְלִינַן לְקַלָּא, דְּאֵין כָּאן קָנָס:

א (פ) שֶׁלָּוָה. וְכָתַב בְּנָקֵד הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנָּהֲגוּ אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה לְלְווֹת לִפְנֵי פֶּסַח וְלִפְרֹעַ אַחַר הַפֶּסַח, וְעַיֵּן סִימָן תמ"ח סָעִיף קָטָן י"א מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) פָּרוּשׁ, הַסְּחוֹרָה. וּמִלְּרֵי שֶׁהָיָה הַסְּחוֹרָה (פ) פַּת וְיַיִן וּכְהַאי גַּוְנָא: (ב) וּפוֹעֲלִים הַנִּכְנָסִים לְשָׁם. הֵינוּ (ג) לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה, אוֹ שֶׁמְּשַׁתְּדְּלִים בְּמִכְרַת הַסְּחוֹרָה: (ג) אָסוּר בַּהֲנָאָה. דְּתְלִינַן שֶׁחָמֵץ זֶה שֶׁל הַחֲנוּת הוּא וְלֹא מִפּוֹעֲלִים אַף שֶׁהֵם רְגִילִין שָׁם, מִשּׁוּם דְּהֶחָמֵץ שֶׁבַּחֲנוּת (ג) הוּא קָבוּעַ שָׁם וְתָדִיר, וּטְפֵי יֵשׁ לְתְלוֹת שֶׁנִּשְׁאַר שָׁם מֵחָמֵץ שֶׁלֹּא מָצָא בְּעֵת הַבְּדִיקָה. וּפְשׁוּט דְּמִלְּרֵי שֶׁמָּצָא תַּכָּף אַחַר הַפֶּסַח, (ד) בְּעִנְיָן שֶׁאֵין לְתְלוֹת שֶׁהֶחָמֵץ שֶׁל עַכְשָׁו: (ד) מֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ (ה) אִם הָיָה הַחֲנוּת סָגוּר כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, דְּלֵיכָּא לְמִתְלֵי שֶׁהַנָּכְרִי בַּעַל הַחֲנוּת הִכְנִיס שָׁם חָמֵץ זֶה בְּפֶסַח, וּבְרַבֵּי חָמֵץ זֶה מִקֹּדֶם הַפֶּסַח הוּא, וְהָוֶה אֲמִינָא שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ לְתְלוֹת הֶחָמֵץ הַנִּמְצָא שָׁם שֶׁהוּא מֵהַפּוֹעֲלִים יִשְׂרְאֵלִים הַמְצוּיִים שָׁם תָּמִיד שֶׁהֵם שָׁכְחוּהוּ שָׁם קֹדֶם הַפֶּסַח, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אָמְרִינַן הָכִי: (ה) גּוֹרֵם בְּהֶפֶךְ. דְּהוּא סָבַר דְּתָלִינַן יוֹתֵר בְּהַפּוֹעֲלִים שֶׁמְּצוּיִים שָׁם תָּמִיד, בֵּין לְקַלָּא וּבֵין לְחֻמְרָא. וּלְעִנְיַן דִּינָא, נָקְטִינַן (ו) כְּדַעַת קַמַּיְתָא. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (ז) דְּלֹא פְּלִיגִי כְּלָל, וְלֹא קָאָמְרִי דַּעַת בְּתְרַיְתָא אֶלָּא בִּכְגוֹן שֶׁלֹּא הָיָה בַּחֲנוּת מִינֵי מָזוֹן רַק שְׁאָר סְחוֹרוֹת, אֲבָל אִם הָיָה בַּחֲנוּת מִינֵי מָזוֹן, גַּם לְדַעַת זוֹ בְּתַר חֲנוּת אָזְלִינַן, שֶׁחָמֵץ שָׁם קָבוּעַ וְתָדִיר. חָמֵץ שֶׁנִּמְצָא אַחַר הַפֶּסַח וְלֹא יָדְעִינַן אִם שֶׁל עַכּוּ"ם הוּא אוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא, יֵשׁ דַּעוֹת בֵּין אַחֲרוֹנִים, יֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ דְּמֻתָּר בַּהֲנָאָה (ח) וְאָסוּר בַּאֲכִילָה, א] וְיֵשׁ שֶׁמְּקִלִּים וְאוֹמְרִים דְּגַם בַּאֲכִילָה מֻתָּר (ט) כְּשְׁאָר סְפֵקָא דְּרַבָּנָן דִּלְקַלָּא אָזְלִינַן. וְאִם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם רֹב יִשְׂרָאֵל מְצוּיִים, אָסוּר בַּהֲנָאָה דְּוַדַּאי מִיִּשְׂרָאֵל נָפַל. וְכָל זֶה כְּשֶׁנִּמְצָא מִיָּד אַחַר הַפֶּסַח, אוֹ שֶׁהָפַת יָשָׁן, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁנֶּאֶפָה אַחַר הַפֶּסַח, אֲבָל אִם אֶפְשָׁר לְתְלוֹת (י) שֶׁנָּפַל אַחַר הַפֶּסַח, מֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה בְּכָל עִנְיָן, דְּיוֹתֵר יֵשׁ לְתְלוֹת שֶׁמֵּאַחַר הַפֶּסַח הוּא, מִשֶּׁנִּתְלָה לוֹמַר שֶׁמִּיִּשְׂרָאֵל נָפַל קֹדֶם הַפֶּסַח, דִּזְמַן מְרֻבֶּה כָּזֶה לֹא הָיָה מָצוּי בַּדָּרֶךְ:

א (א) קֹדֶם חַפֶּסַח צָרִיךְ לְפָרְעוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ לָוָה (פ) מִמֶּנּוּ כְּבָר זֶה בְּעֶרֶב פֶּסַח סָמוּךְ לִזְמַן הַבְּצוּר, שֶׁאִם לֹא הִלְוָהוּ בְּלָאו הָכִי הָיָה צָרִיךְ לְבַעֲרוֹ, וְאִם לֹא בִּעֲרוֹ הָיָה נֶאֱסָר בַּהֲנָאָה, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ כְּבָר אַחַר אַחַר הַפֶּסַח, שֶׁהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים לָוָה מִמֶּנּוּ בִּשְׁעַת הַתֵּר, וְאָז הָיָה הֶחָמֵץ מָמוֹן גְּמוּר, שֶׁהָיָה עֲדַיִן קֹדֶם זְמַן הַבְּעוּר. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דַּאֲפִלּוּ אִם עָבַר יִשְׂרָאֵל הַלָּוֶה וְהִשְׁהָה הֶחָמֵץ עַד לְאַחַר פֶּסַח וְנֶאֱסַר, תַּלְמִיד הָרַשְׁבָּ"א, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב שָׁם עוֹד, דְּעַל כָּרְחָךְ לֹא אָזְלִינַן בָּתַר פּוֹעֲלִים יִשְׂרְאֵלִים לְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, אֶלָּא בְּשֶׁכָּל הָעוֹסְקִים בְּאוֹתוֹ חֲנוּת הֵם יִשְׂרְאֵלִים, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנָסִין בּוֹ יִשְׂרְאֵלִים וְעַכּוּ"ם אִישׁ לְעִסְקוֹ וְהַחֲנוּת שֶׁל עַכּוּ"ם, בְּכֹגוֹן זֶה לֹא אָמַר רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, עַיֵּן שָׁם: (ה) בַּ"ח (שם) וּפְקוֹר חַיִּים (חי' סק"א) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): (ו) חק יַעֲקֹב (סק"א), וְכֵן מִשְׁמַע דַּעַת ט"ז (שם), וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת נַהַר שָׁלוֹם (סק"ב) וּמְגַן אֶלֶף (סק"א) וּבֵית מֵאִיר: (ז) כֵּן מוּכָח מִסּוֹף דִּבְרֵי אַבְרָהָם (שם), וְכֵן כַּנָּנַת הַתּוֹסָפוֹת עֵירוּבִין דַּף ס"ד עַמּוּד ב' בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל שְׁהוֹלְכִין, וְכֵן כָּתַב חֶמְדַּת מֹשֶׁה (סק"ב) בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּמַשְׁמַע דְּאֵי הוּא, וְכֵן כָּתַב בְּחֹק יוֹסֵף (שם), אֲלָא שֶׁסּוֹף דְּבָרָיו שָׁם מְגַמְגְּמִים, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ נִיחָא יוֹתֵר: א (פ) כֵּן מוּכָח לְמַעְיַן בְּתְשׁוּבַת רַשׁ"י (סי' קח), עַיֵּן בְּשִׁבֻּלֵי לֶקֶט סִימָן רט"ז, וְעוֹד יוֹתֵר מִבְּאֹר בְּרוּכַ"ח סִימָן רע"א דְּכְהָכִי מְיַרֵי עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּמִנְהִיג הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן כ"ח:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) רַשׁ"י (לא: ד"ה ומלאי) וּמַהֲרַ"ם חֲלַאנְדָה (לא: ד"ה תנו רבנן) וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה חנות) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. אֲבָל אִם לֹא הָיָה פַּת וְיַיִן, רַק סְחוֹרוֹת דְּעִלְמָא, בְּדַאי תְּלִינַן שֶׁהֶחָמֵץ הַזֶּה מְפוּעָלִים הוּא שֶׁנָּפַל: (ג) טַ"ז (סק"א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְכֵן מָצָאתִי בְּמַהֲרַ"ם חֲלַאנְדָה (שם) שֶׁמְּפָרֵשׁ כֵּן לְפֵרוּשׁ רַשׁ"י: (ד) מוֹר וּקְצִיעָה: (ה) חָמֵד מֹשֶׁה (סק"א), וְכֵן מוּכָח לְפִי מַה שֶּׁמְּפָרֵשׁ שָׁם דְּמִיירֵי שֶׁהָיָה חֲנוּת שֶׁל חָמֵץ, וּבְדַאי לֹא הָיוּ עוֹסְקִים פּוֹעֲלָיו בּוֹ בְּפֶסַח. וְעַיֵּן רַמְבַּ"ן (שם ד"ה ה"נ) שֶׁמְּפָרֵשׁ בְּעִנְיָן אַחֵר, וְכִנְרָאֶה שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ רַשׁ"י דְּמִיירֵי בְּפַת וְיַיִן, וּלְפִיכָךְ הִסְכִּים שָׁם לְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, וְעַיֵּן שָׁם וְדוּק: (ו) ט"ז (סק"א) וּפְרִי חָדָשׁ וְהַגְּרַ"ז (סע"ס א"ב) וּבֵית מֵאִיר, וְגַם רַמְבַּ"ן שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשָׁיו (שם) דְּעִקַּר שֶׁלֹּא כְּרַשׁ"י, הַיְינוּ מְשׁוּם דְּלֹא מְפָרֵשׁ בְּרַשׁ"י שֶׁמְּיִירֵי בְּפַת וְיַיִן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל: (ז) כֵּן מְצַדֵּד הַבַּ"ח (ס"א), וְכֵן הִסְכִּים בְּבֵית מֵאִיר, וְכֵן מְבֹאָר בְּסִפֶּר מַהֲרַ"ם חֲלַאנְדָה (שם) שֶׁהָיָה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב- (סי' תמח ס"ל) כתב: ויש מחמירין בכל ספק חמץ שעבר עליו הפסח לאסרו באכילה ויש לחוש לדבריהם במקום שאין שם הפסד מרובה אבל בהנאה מותר לדברי הכל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(ב) אִם אֵינוֹ פּוֹרְעוֹ: **ב** [ב]יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּקַבֵּל מֵאֵינוֹ יְהוּדִי בְּרִבִּית כְּכָרוֹת בְּכָל שָׁבוּעַ, (ג) * יֹאמַר לוֹ קָדֶם פֶּסַח שֶׁיִּתֵּן לוֹ בַּשָּׁבוּעַ שֶׁל פֶּסַח קֶמַח אוֹ מָעוֹת, וְכֵיוָן שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ כָּךְ, אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר הַפֶּסַח נוֹתֵן לוֹ (ד) כִּכָּרוֹת חָמֵץ, חֲלִיפֵי הַקֶּמַח וְהַמָּעוֹת הֵן וְשָׁרֵי: **ג** [ג]יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תְּנוּר בְּשֻׁתָּפוּת, (ה) אוֹמֵר לְאֵינוֹ יְהוּדִי קְדֶם הַפֶּסַח, טֹל אַתָּה שֶׁל פֶּסַח (ו) וַאֲנִי אֶטֹל (ג) אַחַר כָּךְ: **ד** [ד]יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לוֹ

ב טור בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סוף פסחים סי' תסו). **ג** שָׁם בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַשְׁ"י (סי' קי"א). **ד** טור בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן בֶּן אַבְרָהָם, וְשָׁם מְפֹרָשׁ שֶׁהַבֵּיאוּ לוֹ אַחַר הַפֶּסַח.

בְּאֵר הֵיטֵב

ב (ב) **יֹאמַר וכו'.** וּבְרֵיעֲבַד אֲפִלּוּ לֹא אָמַר לוֹ וְהֵבִיא לוֹ אַחַר פֶּסַח, שָׁרֵי, שֶׁהֲרֵי לֹא זָכָה בּוֹ הַיִּשְׂרָאֵל בְּפֶסַח. בֵּ"ח (ס"א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב). וְכָתַב הַחַ"ס יַעֲקֹב (סק"ג) דִּלְכַתְחִלָּה טוֹב לְהִתְנוֹת כֵּן, וְאִם הִתְנָה כֵּן, אַף אִם נוֹתֵן לוֹ הָאֵינוֹ יְהוּדִי אַחַר כָּךְ חֲמֵצוֹ שֶׁעָבַר עָלָיו פֶּסַח, גַּם כֵּן שָׁרֵי. וְאִם לֹא הִתְנָה עִמּוֹ כֵּן, אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹתֵן לוֹ אַחַר כָּךְ קֶמַח אוֹ מָעוֹת אוֹ חָמֵץ שֶׁנַּעֲשָׂה אַחַר פֶּסַח, שָׁרֵי. וְכֵן הַדִּין בְּלֶקַח חֹק הַכְּמָרִים שֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם לְחֶם קְצוּב בְּכָל שָׁבוּעַ, עַיֵּן ט"ז (סק"א) [וְדָחוּכַךְ לְהַחְמִיר וְצָרִיךְ לְתַנאי, וְסִיּם כְּשֶׁלֹּא הִתְנוּ תְּחִלָּה יְבַטֵּל הַמַּקָּח וְיִתָּנֶה, עַיֵּן סִימָן רמ"ה (ס"א) לְעֵיל]. וְאֵין לְהַחְמִיר בְּדִינִים אֵלּוּ, כִּי בְּלֹאו הָכִי אֵין יִשְׂרָאֵל קוֹנֶה בְּלֹא מְשִׁיכָה לְרֹב פּוֹסְקִים. חק יַעֲקֹב (שם): **ג** (ג) **אַחַר כָּךְ.** וְהַסְכֶּמֶת הָאַחֲרוֹנִים דְּיֵשׁ לִנְהֹג שֶׁיִּמְכֹּר לְהָאֵינוּ יְהוּדִי הַחֲנוּת בְּפֶסַח, וְיִטֹּל הַדְּמִים שֶׁמַּגִּיעַ עַל חֶלְקוֹ קֹדֶם פֶּסַח, עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם בְּשֶׁבֶת שֶׁבְּתוֹךְ פֶּסַח, לֹא מֵהֲנֵי בְּמֵה שֶׁאוֹמֵר טֹל אַתָּה כְּמוֹ בְּשָׁאַר שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רמ"ה (שם), אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנוּ בְּתְחִלַּת הַשֻּׁתָּפוּת, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּבְאַרְבָּעָה יָמִים שֶׁהֵם יוֹם טוֹב, עַל כָּל פָּנִים אָסוּר לוֹמַר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שֶׁנִּדְאֵי נִתְעַכְּלוּ, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תס"ז סָעִיף קָטָן מ"ד, וְכָאן יֵשׁ לְהַחְמִיר יוֹתֵר, כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁעוֹרִים הָיוּ חֲמוּצִים בְּשִׁשָּׁת בְּיוֹת אֲכִילָה. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן ל"ה כָּתַבְתִּי שֶׁאִם הָיָה חוֹלֶבֶת מַתִּר לֶאֱכֹל הַחֵלֶב שֶׁחוֹלְבִין מִפְּנֵי בֵּית הַפֶּסַח, שֶׁלֹּא דָּמֵי לְנִתְפַּשְּׁפֵּשׁ בְּאִסּוּר הֲנָאָה, כֵּיוָן שֶׁהֶחָמֵץ שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי מַתִּר לוֹ וְהוּא מַאֲכִילָהּ בְּהֶתֵּר, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְשַׁלֵּם, וְלֹא אָמְרִינַן שֶׁלֹּא יָכוֹל הַמַּלְוֶה לְקַבֵּל דָּמָיו מִשּׁוּם חֲלִיפֵי חָמֵץ כְּדִלְעֵיל סִימָן תמ"ג (ס"ק טז), דְּאֵין זֶה חֲלִיפֵי (ג) חָמֵץ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁלָּוָה הַכֹּכָּר הֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ וְאֵין לוֹ לְמַלְוֶה עָלָיו אֶלָּא דָּמִים בְּעָלְמָא. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה חָמֵץ לְעַכּוּ"ם לִפְנֵי הַפֶּסַח וְשָׁלַם לוֹ חָמֵץ כֵּיוֹצֵא בּוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח, הוֹאִיל וְאֵינוֹ מַחֲזִיר לוֹ חָמֵץ הָרִאשׁוֹן בְּעֵינֵיהּ, מֵתַר [כֵּן כָּתַב בְּשִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים (ט: אות א) בְּשֵׁם הָרִיאַ"ז], וּמוֹכֵח מִדְּבָרָיו דְּאִם מַחֲזִיר לוֹ אוֹתוֹ חָמֵץ, אָסוּר. וּפְרִי חָדָשׁ חוֹלֵק עַל זֶה, דְּלֹא מִקְרֵי חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, שֶׁהֲרֵי עַד עַתָּה הָיָה שַׁיָּךְ לְהָעַכּוּ"ם, דִּכְיָוָן שֶׁהִלְוָהוּ קֹדֶם לֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ וַהֲוָה לֵיהּ חָמֵץ שֶׁל נָכְרִי שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח דִּשְׁרֵי אַף בַּאֲכִילָה. [א]וּלְמַעֲשֶׂה יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּדֵעָה קַמַּיְתָא, (ג) דְּמִיחֲזֵי כְּחָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, כֵּיוָן שֶׁהֶחְזִיר לוֹ אוֹתוֹ הֶחָמֵץ גּוּפֹא: **(ב) אִם אֵינוֹ פּוֹרְעוֹ.** וּמְשׁוּם חֲשַׁשׁ רְבִית דְּאָסוּר לִלְווֹת סְאָה בִּסְאָה לֵיכָּא בִּכְכָּרוֹת, מְשׁוּם דְּהַחְלוּף הוּא בְּדָבָר מֻעָט (ד) עַל פִּי רֹב, וְלֹא קָפְדִי אִינְשֵׁי בָּזֶה [אַחֲרוֹנִים]: **ב (ג) יֹאמַר לוֹ קֹדֶם.** הַטַּעַם, דְּכֵיוָן שֶׁנִּתְחַיֵּב לִתֵּן לוֹ בְּכָל שָׁבוּעַ כִּכָּר, אִם כֵּן כְּשֶׁמְּיַחֵד הָעַכּוּ"ם הַכֹּכָּר בְּפֶסַח בַּעֲבוּר הַיִּשְׂרָאֵל הֲוֵי כְּאִלּוּ עָבַר הַפֶּסַח עַל חָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְהָכִי צָרִיךְ לְהַתְנוֹת עִמּוֹ שֶׁבַּעֲבוּר שָׁבוּעַ שֶׁל פֶּסַח אֵינוֹ רוֹצֶה כִּכָּרוֹת רַק הַקֶּמַח שֶׁלָּהֶם אוֹ דְּמֵי שָׁוְיָן [אוֹ שֶׁיִּתֵּן (ה) לוֹ כִּכָּרוֹת שֶׁיֹּאפֶה אַחַר הַפֶּסַח], וְאִם כֵּן, אַף אִם הָעַכּוּ"ם הַכִּין לוֹ (ו) כִּכָּרוֹת בְּפֶסַח לֹא אִכְפַּת לָן, שֶׁהֲרֵי אֵינָם מְשֻׁעְבָּדִים כְּלָל לְיִשְׂרָאֵל וְהֵם לְגַמְרֵי בִּרְשׁוּת הָעַכּוּ"ם לַעֲשׂוֹת עַתָּה: **(ד) כִּכָּרוֹת חָמֵץ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף אוֹתָן שֶׁהֻכְשַׁר בְּפֶסַח: (ז) וְהִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל זֶה לְכַתְחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ אִם לֹא הִתְנָה כְּלָל נַמִּי שָׁרֵי לוֹ לְקַבֵּל הַכִּכָּרוֹת אַחַר הַפֶּסַח בִּשְׁבִיל שָׁבוּעַ שֶׁל פֶּסַח, וְאַף עַל גַּב דְּיִחֲדָם לוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּפֶסַח, דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא בָּאוּ לִרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל לֹא זָכָה בָּהֶם וְאֵין לוֹ עֲלֵיהֶם אֶלָּא חֹב בְּעָלְמָא שֶׁל כִּכָּרוֹת, וְלֹא אוֹתָן גּוּפָא, וְהָרֵי הֵן שֶׁל עַכּוּ"ם עַדַיִן כָּל יְמֵי הַפֶּסַח: **ג (ה) אוֹמֵר לַנָּכְרִי קֹדֶם פֶּסַח וכו'.** וְאִם לֹא אָמַר, אָסוּר לְקַבֵּל אַחַר פֶּסַח עֲבוּר חֶלְקוֹ אֲפִלּוּ מָעוֹת, וּכְדִלְקַמָּיהּ (ס"ד): (ו) **וַאֲנִי אֶטֹּל אַחַר כָּךְ.** יֵשׁ (ח) מַאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ, דְּדַוְקָא כְּשֶׁאוֹמֵר לוֹ וַאֲנִי אֶטֹּל אַחַר כָּךְ דְּמִים נָגֹד הַכֹּכָּר שֶׁנִּטְלָתָ, דְּזֶה נֶחְשָׁב כְּאוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁכִּיר תַּנּוּרוֹ לְמִלְאכָה לְפֶסַח רַק בְּעַד דְּמִים, אוֹ דְּמֵירֵי כְּשֶׁאוֹמֵר לוֹ (ט) טֹל אַתָּה שָׁבוּעַ זוֹ שֶׁל פֶּסַח אֶת הַתַּנּוּר בֵּין יִהְיֶה בּוֹ בֵּין לֹא יִהְיֶה בּוֹ, וַאֲנִי אֶטֹּל שָׁבוּעַ שֶׁלְּפָנֶיהָ אוֹ שֶׁאַחַר כָּךְ מַה שֶּׁיִּזְדַּמֵּן לִי, דְּזֶה מֻתָּר, דְּחוֹלְקִין הַזְּמַן וְאֵין לָזֶה עַל זֶה כְּלוּם, אֲבָל כְּשֶׁאוֹמֵר לוֹ (י) טֹל אַתָּה הַכִּכָּרוֹת מַה שֶּׁיִּהְיֶה בְּפֶסַח וַאֲנִי אֶטֹּל כִּכּוּם זֶה אַחַר כָּךְ, אִם כֵּן הֲרֵי נִיחָא לֵיהּ בְּהַכֹּכָּרוֹת שֶׁבַּתַּנּוּר [וְאִם לֹא יִזְדַּמֵּן לָאֶפּוֹת בְּפֶסַח בְּתַנּוּרוֹ לֹא יִתֵּן לוֹ הָעַכּוּ"ם אַחַר פֶּסַח] וְזוֹכֶה לוֹ הַתַּנּוּר, אֶלָּא שֶׁמַּחֲלִיפוֹ עִם הָעַכּוּ"ם שֶׁתְּפוֹ, אִם כֵּן הֲרֵי נֶהֱנָה הוּא מֵחֲמַצּוֹ שֶׁבְּפֶסַח, שֶׁתַּחַת חֶלְקוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּאוֹתָן כִּכָּרוֹת הָעַכּוּ"ם נוֹתֵן לוֹ אֶת חֵלֶק כִּכָּרוֹתָיו שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּשָׁבוּעַ שֶׁאַחַר פֶּסַח, וְאָסוּר. וְיֵשׁ שֶׁאוֹסְרִין (יא) אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹמֵר לוֹ וַאֲנִי אֶטֹּל אַחַר כָּךְ דְּמִים נָגֹד הַכִּכָּרוֹת שֶׁנִּטְלָתָ דְּמִכָּל מָקוֹם נֶהֱנָה הוּא דְּמֵי שִׁוּוּי חֲמֵצוֹ שֶׁבְּפֶסַח. וְהִסְכִּימוּ (יב) הָאַחֲרוֹנִים,

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * יֹאמַר לוֹ קֹדֶם הַפֶּסַח. [ב]עַיֵּן ט"ז שֶׁכָּתַב לְחַלֵּק בָּזֶה, דְּלֹא מְהֵנֵי תְּנַאי קֹדֶם הַפֶּסַח אֶלָּא בְּשֶׁלֹּא הִלְוָה לוֹ לִזְמַן קָצוּב רַק שֶׁכָּל שָׁבוּעַ שֶׁמַּחֲזִיק מְעוֹתָיו יִשְׁלַם לוֹ רִבִּית, וּבָזֶה מְהֵנֵי תְּנַאי קֹדֶם פֶּסַח, וַהֲרֵי הוּא כְּמַתְנָה בִּתְחִלַּת הַהַלְוָאָה, שֶׁהֲרֵי אִם הָיָה רוֹצֶה הָיָה מְסַלֵּק לוֹ מְעוֹתָיו, אֲבָל בְּהִלְוָה לוֹ לְמֶשֶׁךְ זְמַן וְשָׁכַחְתּוּךְ הַזְּמַן אֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחֲזֹר וְשָׁמְחִיב לָתֵת לוֹ כִּכָּרוֹת בְּכָל שָׁבוּעַ, בָּזֶה לֹא מְהֵנֵי תְּנַאי קֹדֶם פֶּסַח, רַק צָרִיךְ לְהַתְנוֹת בִּתְחִלַּת הַהַלְוָאָה, וּכְהַהִיא דְּסִימָן רמ"ה (ס"א) בְּשֻׁתָּפוּת יִשְׂרָאֵל וַעֲכּוּ"ם לְעִנְיַן שַׁבָּת. אָכֵן מִמָּגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ב' מַשְׁמַע דְּאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה, עַיֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וּפְרִי מְגַדִּים כָּתַב בְּנַהַר שָׁלוֹם (סק"א) וּבַחֲמַד מֹשֶׁה (סק"ב) לְדַחוֹת דִּבְרֵי הַט"ז, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּאֵין דִּבְרֵיהֶם מְכֻרָּחִים אֶלָּא בְּמִתְרַצִּים שֶׁנֵּיהֶם שֶׁבְּפֶסַח יִתֵּן לוֹ מָעוֹת, אֲבָל כְּשֶׁמַּתְנֶה הַיִּשְׂרָאֵל לְחוּד וְאֵין הָעַכּוּ"ם מְסַכִּים לוֹ לְשׁוֹנוֹת מִתְּנָאָם הַקּוֹדֵם, אָפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ שֶׁפִּיר מָקוֹם לְדִבְרֵי הַט"ז דְּאֵין הַיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְשַׁנּוֹת מִתְּנַאי הָרִאשׁוֹן. וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים (שם) שֶׁגַּמְגֵּם גַּם כֵּן בְּדִבְרֵי הַט"ז, וְכָתַב דְּאֵין הַתְּנַאי הָרִאשׁוֹן אֲלִים כֵּיוָן דְּלֹא הָיָה מְשִׁיכָה וְהוּא דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם, וּמַסִּים דְּמִכָּל מָקוֹם בְּמָקוֹם שֶׁדִּינָא דְּמַלְכוּתָא הוּא שֶׁהַתְּנָאִים קַיָּמִים, יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּט"ז, וּכְדִיעֲבַד צָרִיךְ עַיּוּן, עַיֵּן שָׁם. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּאַף בָּזֶה אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד, דְּאַף עַל גַּב דְּדִינָא דְּמַלְכוּתָא הוּא שֶׁמַּחֲזִיר לָתֵת לוֹ הַכִּכָּרוֹת, מִכָּל מָקוֹם אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא

(ג) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"א) וּמְקוֹר חַיִּים (חי' סק"א) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קכ"ד סכ"ב) וּבְגַדֵּי יֶשַׁע. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּתְשׁוּבַת רַשְׁ"י (סי' קח) 'שֶׁהֲרֵי לֹא הָיוּ בְּעֵין בְּשָׁעַת בְּעוּר', הַכַּוָּנָה דְּרִשְׁאֵי אָדָם לְהִלְווֹת כִּכָּר בְּעֶרֶב פֶּסַח עַל מְנַת לִקַּח אַחַר הַפֶּסַח, וְאֵין בָּזֶה חֲשָׁשׁ לוֹמַר שֶׁמְּבַטֵּל מִצְוַת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְבַעֵר חֲמֵצוֹ, דְּלֹא אִסְרָה הַתּוֹרָה אֶלָּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּעֵין בְּשָׁעָה שֶׁהַחִיּוּב לְבַעֵר, וְהָכָא הֲרֵי הִלְוָה מִקֹּדֶם וְאִם כֵּן אֵינָהּ בְּעֵין, וְכֵן מוּכָח שָׁם מֵרְאָיָה דְּקָא מַיְיתֵי מֵהֲהִיא דְּרַבִּי יַנַּאי (ע"ז סב:), וְכֵן גַּם כֵּן כַּוָּנַת רַשְׁ"י בְּסוּגְיָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה גַּבֵּי הַהִיא דְּרַבִּי יַנַּאי (ד"ה יאות), עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהֶאֱרִיכוּ בָּזֶה: **(ג)** וְכֵן מָצָאנוּ לְעִיל סִימָן תמ"ח סָעִיף ג' לְעִנְיַן מַתָּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר [עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א]. וְאַף עַל גַּב דִּכְלָל הַתּוֹרָה שְׁמָהּ מַתָּנָה, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי שֶׁהוּא חֲמֵצוֹ, וּכְמוֹ כֵן הָכָא, לְאוֹ כַּלֵּי עָלְמָא דַּיְנֵי גְּמִירִי,

---

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ב) פסק כהפרי חדש שמותר אף באכילה. **ב]** וכן מבואר מלשון השו"ע הרב (ס"ג) כהט"ז.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah